

מלווה את שמעון פרס

הפעם הראשונה שפגשתי את פרס היה בעת שכיחן כסגן-שר הביטחון וערך מסיבת-פרידה לקורס בנושא נח"ל לקצינים מצבאות בוליביה ואקוודור, בדצמבר 1963, בתל-אביב, ולאחר מכן שוב בסיום הקורס השני עבור קצינים מפרו ונצואלה, במלון "הדר" בחבצלת השרון, בו קיימנו קורסים אלה. בסוף שנת 1964 באנו אליו לקבל את ברכת הדרך לשליחותנו הראשונה לקוסטה ריקה. הוא, שב-1962 ביקר שם, אמר לנו שמקנא בנו. להפתעתנו על אמרה זו, הוסיף: "יש שם בנות יפות מאוד". בהיותנו כבר שם ראינו שאכן צדק. (זאת כנראה הסיבה שהחלטנו שהבת שלנו, עינת, תיוולד שם ב-1966...)

אחרי חזרתנו ארצה משליחות זו, התחלתי בפעילות ההתנדבותית במפלגה, בקשרי חוץ, כאחראי לוועדה לאמל"ט, ספרד ופורטוגל. בעבודתנו המשותפת נוכחתי בהרבה מפגשים עם פרס, כאשר הבאתי אליו אורחים מחו"ל, או כאשר נסענו יחד לכנסים של האינטרנציונל ובמיוחד כאשר ליוויתי אותו במספר נסיעות לאמריקה הלטינית. הפגישות היו מרגשות, ובכל מקום נתנו לו כבוד מיוחד.

בכל המפגשים של האינטרנציונל, כאשר פרס היה מסיים את נאומו, כל הצירים, מכל קצוות העולם קמו ומחו כפיים, דבר שלא עשו למנהיגים אחרים. בכל כנס האנשים עמדו בתור בכדי להצטלם איתו, ובמיוחד במפגשים עם היהודים ונשות הקהילה שלא רצו להפסיד הזדמנות כזו. זוכר אני שבאחת מן הפעמים, בהיותנו בריו דה ז'ניירו, בשעה 12 בלילה דחקתי בו שנלך כבר לישון, אבל הוא המשיך לרצות את היהודים, המשיך להצטלם איתם ולחתום על התמונות עבורם.

לשמחתי קיבלתי ממנו יחס אוהד והערכה לעבודתי.

פעם בהיותנו בברזיל, טסנו ביום העצמאות לברזיליה. יצאנו מסאו-פאולו במטוס קטן שהבנקאי היהודי יוסף ספרא העמיד לרשותנו. הוא גם ליווה אותנו בטיסה זו על מנת שנחגוג ביחד בשגרירות. למרות עושרו, ספרא התגלה כאיש נדיב וצנוע. וכשעמדנו לחזור, באותו לילה לסאו-פאולו הוא פנה אלי, כמלווה של פרס בנסיעה זו, בשאלה האם הוא יוכל להזמין מספר חברים לטיסה איתנו...

המטוס הוא שלו והוא פונה אלי בשאלה כזו! כמובן שנתתי תשובה חיובית, אבל השאלה הזו הראתה את עדינותו, כי אמנם המטוס הוא שלו אבל הוא העמיד לרשותנו ולכן אנו הקובעים מי ומי יהיו בו. שאלה זו הייתה במקומה, מבחינתו.

אגב טיסות במטוס קל בברזיל, זכיתי גם לערוך סיור אווירי על ריו דה ז'ניירו, כאשר ליוויתי את פרס, בביקור אצל מושל ריו, ליאונל בריזולה. לאחר פגישתו עם פרס הציע לערוך סיור אווירי כזה, ליווה אותנו והראה את כל מה שבנה בריו, ובמיוחד בתי-הספר. הוא גם ערך ארוחת-צהריים לכבוד פרס באתר של השבועון המפורסם "מנשטה" שבעלות היהודי הציוני החם אדולפו בלוך.

בנסיעה אחרת, באפריל 1997 התלווה אליו אשתו סוניה והנכד אסף. שאלתי אז את סוניה, אשה צנועה ומרשימה, למה היא לא מלווה אותו בכל הנסיעות כפי שעושות נשים אחרות של ממלאי תפקידים ממלכתיים. תשובתה הייתה שלא אוהבת לנסוע שוב למקום שכבר בקרה. הפעם היא כן עשתה זאת כיון שרצתה שהנכד אסף יבקר בברזיל.

בדרך-כלל בהופעות פומביות לא תרגמתי את פרס, אלא רק בשיחות בינו לבין המארחים, אבל פעם, בריו דה ז'ניירו כאשר דיבר בפני הנוער היהודי ותורגם על ידי בחורה מקומית, הוא לא שבע נחת מהתרגום, הפסיק אותה ובקש ממני לעלות לבמה, לעמוד לצידו ולתרגמו. וכך עשיתי, לשביעות רצונו.

שמעון יודע לתת כבוד הן לאורחים שהיינו מביאים אליו והן לאלה שאירחו אותו במקומות שונים בחו"ל. כך, בהיותנו בצ'ילה הוזמנו על ידי איוון מסיאס, מהמפלגה הרדיקלית, מפלגה חברה באינטרנציונל, להיות אורחו באחוזתו ולאכול ארוחת צהריים עם עוד מנהיגי המפלגה הזו. האיש, ממוצא לבנוני-נוצרי הינו ירידן ופרס שמע בסבלנות את הסבריו על מה שיש לו באחוזתו. כשרציתי מיד לתרגם את דבריו מספרדית, פרס "נזף" בי ואמר: "תן לו קודם להמשיך לדבר עד שיסיים", ואני מוכרח להודות שהצדק היה איתו.

בסיכום, יצא שליוויתי את פרס לנסיעות מיוחדות (מלבד הכנסים של האינטרנציונל) 3 פעמים, כעוזרו ומתרגמו: ב-1991-לריו דה ז'ניירו וסאו פאולו; ב-1997-לריו, סאו-פאולו, ארגנטינה וצ'ילה; ובאותה שנה נסיעה נוספת, לקוסטה ריקה, לפי הזמנת הנשיא חוסה מריה פיגרס.

בארכיון המפלגה שבבית-ברל אפשר למצוא דו"חות מפורטים על הנסיעות השונות הללו, כמו למשל על הנסיעה לארגנטינה, בהזמנה רשמית של שר-החוץ הארגנטינאי. מקרן היסוד, בקשו לנצל ביקור זה לפתיחת המגבית היהודית. נשיא המדינה אירח אותו לארוחת-צהריים רשמית אשר בה גם השתתפתי.

באותה נסיעה, בברזיל, הוא נפגש עם הנשיא פרננדו קולור דה מלו, עם שר החוץ, שרת הכלכלה וכמובן בכל מקום היו פגישות רבות עם הקהילה היהודית.

כיון שבעת האירועים לא חשבתי שפעם אעביר לכתב את חוויותי בנידון, לא רשמתי דברים בעת התרחשותם וגם לא שמרתי מסמכים שיכלו להיות מעניינים. בכל זאת מצאתי תמונה של שמעון בו כתב לי כהקדשה: "למושקה, היודע עולם ויודע להביע עולמו, בהוקרה עמוקה. שמעון פרס". גם 2 פתקים שלו נשמרו אצלי. בראשון הוא כותב: "מושקה היקר, תודה רבה על מכתבך מה-3.6.97. היה לי נעים מאוד לעבוד אתך ביחד. למדתי להכירך כחבר לעילא וכעובד מכור לעבודה ולעקרונות כאחד. מסור גם תודה לשובנה. והיה ברוך. שמעון 5.6.97".

אני גם שומר פתק קצר ואינני זוכר את הנסיבות בו שאלתי אותו (בפתק) האם לעשות דבר מסוים והוא ענה לי: "מושקה, מצידי אני נותן לך יפוי-כח לסכם בשמי. שפ". אם הייתי סחטן, מה לא יכולתי לעשות בשימוש במילים שבפתק הזה.....

כאשר התחילו לארגן את האירוע לחגיגת יום ההולדת ה-80 של שמעון, נתבקשתי על ידי המזכירות הנאמנות לקחת על עצמי את הקשר עם אורחים רמי-המעלה מאמריקה הלטינית, ספרד ופורטוגל. במשך ימים עמדתי בקשר טלפוני אתם בכדי לארגן את השתתפותם. בערב הארוע, עמדתי בתור עם שושנה, יחד עם הקהל הרחב שהוזמן, כאשר אפרת דובדבני (כיום מנכ"לית בית הנשיא), שרכזה את הכל, ראתה אותי באמצע התור, פנתה אלי ואמרה שכיון שאני בין המארגנים, עלי להיכנס מיד בלי לחכות בתור...כך, יחד עם שושנה נכנסנו והרגשתי בפעם הראשונה שעשו לי פרוטקציה...

משפט אייכמן

אחד מן הדברים הזכורים לי היטב: בהיותי חבר קיבוץ, הולך במדרכה ופתאום שומע הכרזת בן-גוריון שהצורך אדולף אייכמן נתפס ונמצא בידי ישראל. ערכתי אז את התכניות בפורטוגזית לברזיל, מטעם "קול ציון לגולה" ("קול ישראל") וזכיתי לכתוב ולשדר תכניות על משפטו, מהתחלתו. כיון שאמי הייתה אז בארץ, הצלחתי להשיג עבורה כרטיס כניסה וכך יכלה לראות שאחד מן האחראיים הגדולים להשמדת העם היהודי בפולין, ארץ מולדתה, נשפט ובא על עונשו.

לחיצת יד ליאסר ערפאת

בישיבת הועדה למזרח התיכון של האינטרנציונל שהתקיימה יום בישראל, יום בירדן ויום בעזה, בין ה-9 ל-12 במרץ 1995, השתתפתי במשלחת מפלגתנו. נסענו לעזה וידענו שערפאת ישתתף בישיבה זו. מסביב לשולחן, עם כיבוד נדיב, ישבו נציגי המפלגות המשתתפות בקביעות בוועדה זו. בסיום הישיבה, כאשר כולם קמו והלכו לברך את ערפאת, הצטרף אליהם חברי ישראל גת, ואני החלטתי להתחמק כי סלדתי מהאיש ולא האמנתי בו. לרוע מזלי כאשר הגעתי כבר לדלת היציאה, ראיתי שידידי לואיס איילה, מזכיר האינטרנציונל, בא עם ערפאת, פונה אלי בחיוך ואומר לו: "בוא לברך את ידידי משכבר הימים" (הוא ידע שאני לא אוהב את האיש ומתחמק מלחיצת היד). ערפאת הושיט לי את היד...ולא הצלחתי